

ЗАМАНЫ

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН
БЕРИ ЧЫГАДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ
Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАГЪАСЫ
3 СОМДУ

КЪМР-ни ПАРЛАМЕНИНИ ПРЕЗИДИУМУНДА

Законла чыгъарыу бла байламлы кѣп башламчылыкъла сюзюлгендиле

Республиканы законла чыгъарыу органы Президиумуну КЪМР-ни Парламентини Председатели Бечелланы Илиясны башчылыкъ бла бардырылган кезиуло жыйылыуунда оннга жууукъ вопроска къаралганды. Депутатла бла бирге анга КЪМР-ни Президентини бла Правительствосуну Парламентде келечиси Залим Каширокко къатышганды.

Россей Федерацияны башха субъектлерини къырал властыны законла чыгъарыу органлары бла бирге ишлеуно чеклеринде депутатла алаын законла жарашдыруу бла байламлы башламчылыкъларыны бир къауумна къарагандыла. Законодательство, къырал къурулуш эм жер-жерли самоуправленияны вопрослары жаны бла комитетни председатели Руслан Абазов «Россей Федерацияны граждандарыны айыру эркинликлерини эмда референдумга къатышыру эркинликлерини баш гаранттилерини юсюнден» Федеральны законун 48-чи статьясына торленуле кийиринуно юсюнден», аны заместители Гилияны Борис а «Россей Федерацияны Администрация право букуулыкълары юсюнден кодексине торленуле кийиринуно юсюнден» федеральны закон проектини Къыран Думаны къарауна берирге керекди деп, аллай башламчылыкъла отгендиле.

тханы бла уа Челябинск областыны Законодательный Жыйылыууну уулу затланы жыйыу, хайырлануу, къорккусуз этуу, ташуу, асырау жаны бла иште лицензия берирде жуалылыккыны кючлендирирге кереклисини юсюнден РФ-ни Правительствосуну этген обращениясы сюзюлгенди. Аны заместители Анартолий Аталиков а къыралгъа эм муниципальны къурулушларга керекли товарларга, жумушларга закъазла берире бла байламлы проблеманы кѣтюргенди. Экономика политика жаны бла комитетни председатели заместители Михаил Гончаренко электричествога тарифлени билеудини стандартларга жетдируно юсюнден оюуну тохтатырда, аны юсюнден обращение этге кереклисини айтханды. Ала кѣтюрюлгендери бла, бек керекли товарла, жашуу журт-коммунальни молкно жумушлары ючюн какъ да багъа болуп башлады, ол а граждандары жашууларын ослатга айландырады, дегенди.

Ахыры 2-чи беттеди.

Билдирюу

Парламент тынгылауаны башланган заманы торленгенди

Къабарты-Малкъар Республиканы 2009 жылга республикалы бюджетине аталган Парламент тынгылауаны башланган заманы 2008 жылда 6-чы ноябрде 10 сагъатдан 15 сагъатка кѣчюрюледди.

Андан толу хабар билдирге сойгенде Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Бюджет, итогла, финансла жаны бла комитетине бу телефонла да белсирге болукъудула:
(8662) 42-60-84, 40-42-19.

КЪМР-ни Парламентини пресс-службасы

Байрам

Эстрада жырчылары къатышыулары бла улуу концерт кѣрпозолуктоду

4-чю ноябрде Нальчикни Абхазия майда-нында Халкъланы бирликлерини кюноне атайлы улуу концерт болукъуду. Анга Къабарты-Малкъарны эстрадалыны белгилли жырчылары къатышырыкъдыла. Ол 15 сагъатда башланарыкъды.

Къабарты-Малкъарны белгилли назмучусуна жораланган байрам

2 бет



Кавказны кеси кѣзлерим кеса кѣрюрге умутум

3 бет



Европада миллет тартулауы сойюп тынгылагандыла

3 бет



Байрамларыбызны бирге ѳтдюребиз.

ПРОМЫШЛЕННОСТЪ

Продукцияга сурам барды

Проходный ремонт-механика заводу рынок кѣтюрген принципте этил турган эселе, энди аланы беш-алты тонна кѣтюргендери да чыгъарып тѣбергендиле. Андан сора да, завод агропромышленность комплекске керекли дискалы тырнаучула, готлонга эм башха эл миолк техника да чыгарды. Кѣп да бармай мында онѳрт тонналыкъ автомобиль принципте ишлеп башларыкъдыла, анга деп терпюно номери цех жагърыпна турды.

Предприятиядан бизге билдиргендери кѣре, чыгъарылган продукцияга Россейни бир къауум регионларында, ол санда Москва, Ростов областында, Краснодар эм Ставрополь крайлада сурам барды. Продукцияны

ассортиментин кенгертиуюно эм жаңы технологияланы производствога синдириуюно жолу бла отуз жаңы ишчи жерле къурагандыла.

Жаланда бийик эм ортакъ зенону специалистисте угай, токар, слесарь, сварщик дегенна усталыкълары болгъанлаа да. Завода керекли специалистисте, бу жаны бла билим берген оюну учреждениеладача, предприятияди кесинде да казырандыла.

Бизни корр.

КЪМР-ни Правительствосунда

Хакъны хар бѳлюмюно ишине кѣре тѳлеуно ѳлчемлери тохташдырылгандыла

КЪМР-ни Правительствосуну кесини жыйылыуунда къырал учрежденилада ишленгени профессионалы квалификация къауумларыны иш хакъларыны бек аз ѳлчемлери къабат кѣргенди.

Къабарты-Малкъарны бюджет сферасында ишленгенде 2009 жылда 1-чи январьдан башлап иш хакълары бѳлүмюнге кѣре тѳлеуно системасына кѣчедиле. Аланы хакълары энчи квалификация къаууму ичинде ишлерини ѳлчемлерине, профессионалы борчларыны улулукъларына эмда къулукъларыны жууаптылыкъларына эмда хар ишленгени билимине, усталыгына да кѣре болукъуду.

Документте тийишлиликде, биринчи квалификация къауумда ишленгени хакълары 2600-2800 сом болукъуду. Ол иш хакълары бек аз ѳлчеминден эсе алашды.

Алай, КЪМР-ни уруну эм социальный айналыу министри Тубейланы Альберт ангылатханга кѣре, иш хакълары бек аз ѳлчемине кѣлдендериу, компетенция халда тѳленген ача къошулулукъуду. Алай бла бюджет сферасында ишчи заманы мардасы эмда кесини борчларын толтуруулай толтурган адамны иш хакълары бек аз ѳлчеминден эсе алашды.

Багъланы тийюу жаны бла мадарлары хайырындан

КЪМР-ни Правительствосуну КЪМР-де 2008 жылда 3-чю кварталда жашуу этерге жетерик охчаны бек аз ѳлчемини тохташдырганды.

КЪМР-ни уруну эм социальный айналыу министри Тубейланы Альберт билдиргенде кѣре, ол ѳлчем хар адамга тѳрегенде 3457 сом, ишленген 3892 сом, пенсиячыла 2727 сом, сабийле да 3313 сом болганды.

Быйыны жинчи кварталы бла тѳнгилдиргенде, жашуу этерге жетерик охчаны бек аз ѳлчемо 0,6 проценте азайганды. Ол а, министр ангалтанганга кѣре, жайда такта кѳгелгени бла жешиленди, артыкъда кардифону багълары тошгендери себепли болганды. Хайырлануучу четендеги продукт-

ланы ичинде ала иги кесек жерни аладыла. КЪМР-ни Правительствосуну Председатели Андрей Ярни къошуу регионлада ол жаны бла халны билдирге сойгенди. Министр айтханга кѣре, багъланы тийюу жаны бла этилген мадарланы хайырындан Къабарты-Малкъарда хайырлануучу четенде продуктланы багълалары ЮГ федеральны округу кѣп субъектлеринден эсе учуздуду.

КЪМР-ни Президентини бла Правительствосуну пресс-службасы.

АКЦИЯ

Бирге болсакъ-насыплыбыз

Къабарты-Малкъар Республиканы Жаш тѳлюно эм жашуудат биритилени ишлери жаны бла къырал комитетини Россейни халкъларыны бирликлерини кюноне аталган «Бирге биз насыплыбыз» деген республикалы акция бардырырда мурад этеди. Ол КЪМР-ни шахарларында

бла элдеринде къолайсыз кюрюлген сабийлеге деп къуралды. Акцияны 4-чю ноябрде Нальчик шахарда бардырырда белгиленди. Ол улуу эм къолайсыз кюрюлген сабийлеге (130-140 адамга) кинотеатрларга, музейлерге, Нальчик шахары башха сейрилер жерлерине барырга

онг берликди. Ол санда 10 сагъатдан 12 сагъат 30 минутка дери ала «Эльбрус» кинотеатрда кинога къараырыкъдыла, андан сора аланы музейге, 14 сагъат 30 минутдан башлаа а торло-торло эсертмелерге, жежитме, киллисага, синаголага экскурсияга элтириджиле.

ДУНИЯДАН ХАПАРЛА

Ингуштияга – жаңы башчы РФ-ни Президентини Дмитрий Медведев бла Правительствосуну башчысы Владимир Путин, ишчи халда тюбешип, къыралда экономика болуму, банк системед а халны, аланы ача бла жалчылыуу юсюнден сѳлѳшгендиле.

Андан сора Владимир Путин Правительствосуну кезиуло жыйылыуун бардырганды. Анда экономиканы айналыуу министрн Эльвира Набиуллина, финансланы министрн Александр Кудрин къыска отчетла этгендиле.

Лѳтчикле билимсиле болгъандыла Кѣп адамны жашуун озген, Пермь шахарны къатында болган авиакатастрофадан сора бардырылган тинтиулерге кѣре, «Боинг 737»-ни пилотлары билимсиле болгъандыла. Авиакатастрофа талай илгигшер километрлени умандыла, дайым да жаратилди да тургандыла дегенлери ѳтюрюк болуп чыкъганды. Ала жарууларыны тийишлисична бардырмагъандыла (бек учу курсе да болгандыла), хауда учу сынаулары да авиакомпания айтхана болгандыла. Аллай жууапсызлыккыны багъасы уа 82 адам.

Басмагъа ХУЧИНАЛАНЫ Ануар хазырлаганды.

1-чи ноябрь-Къулийланы Къайсынны туугъан кюнюло



Къайсын бла таула

Поэтни бешити Къайсынны туугъан эли – Огъары Чегем - таула, къала ичинде кѣп ѳмюрледе шагъат бола келеди. Анда малчыла, учула, хунчалы, жырчыла жашагандыла. Чегем тарына кире баргъанынглай, къыла, нарт багырла кибики, тѳгергенден аладыла. Кеслери кибики, бийик сагъышла туурадыла. Жашууну бла ѳлчемоно, адамлыккыны бла къудретини юсюнден оюм этдиредиле. Ненча тѳлюно ашыргандыла ала? Ненча буш-

туга, ненча къуанча шагъат болгъандыла? Ехтем оюлген таула кимни да боисундура билгендиле.

Таула эсириклени угай, эслени сойгендиле: кыш кютленени, хуна къалагъанлыны, бекли тибретгенлени, гыржиш этгенлени. Таудан таш тѳнгертип, ызындан кюлгенлени угай, хар ташы, хар тергеи, хар шауданы ючюн жанларын аймазлыккыны жигитлени сойгендиле ала. Къайсын да тауларны бек сойген алаай жашаудан бири эди.

Къайсын таула ичинде, тѳге регенден къыла алып, алаи ѳгенди. Тау эди аны бешити, жырды да. Усталары да ала болгандыла. Сабийлей атасындан ѳкюс къылып, ана жылыун болмаса, ата ѳзюн шимтегенди и. Таулага къараганды, сабырлыкъга, тѳзомло локге, кишилликте да аладан кюрюлгенди.

Ахыры 2-чи беттеди. СУРАТДА: Адам Шогендуко Къулийланы Къайсындан къонакъ. ОгъарыЧегем.1976 жыл. Сурачны ШАХМЫРЗАЛАНЫ Алексей алганды.

Юбилей

Нальчикни 13-чю орта школунда Къабарты-Малкъарны белгилли поэтиринден бирини - Гуртуланы Салихни жашы Салихни 70-жыллыгынын жораланган улуу байрам ичир болгонды. Ол къууачлы тобешу куурлаган окуучу юнио фоеисни къабартылары, жыйлыу барган улуу отууну сахнасы назмуучун жашуу, чыгармачылык жолун ачыклаган китап, сурат, реферат, къабартыга газет кермочле бла ариу, тап жасалыдыла.

Къууачлы тобешуни бу школун 11-чи классыны окуучулары Болатаны Мурат бла Наида Лосева бек тап бардыры алдыла. Бу жыйлыуа утас 13-чю школдан сора да, 15-чи окуучу юнио келечилери да къатышкандыла. Сабийлеге къонактык Гурту улуу къалам къарындашлары да келген эдиле.



Къонактыкбайла назмуучуга сыйлы саугыла къырылгандыла.

Къабарты-Малкъарны белгили назмуучусуна жораланган байрам

Эриунио болмагандай, тап къуурагандыла. Аны хазыргыланга, къуураганга, бардыргыланга да ыласа эттерчады. Ала Бечеланы Сажнат, Маина Жиркова, Жаагаразаны Борис, Маина Урова, Эристураны Фатима, Созиланы Фазилат, Зезаланы Рамазан, Саракуланы Аслан, 13-чю школун директору Асланби Сабанов, школуну завуучу Вера Миновская. Ала назмуучуга байрам тобешу эзде къалырга сыйлы саугыла да бергендиле.

Тобешунио ахырында Гуртуланы Салихни 13-чю школда аламат бармап куураганга, бери келгенде да ыласа, ырызлык оезде айтканды, китапларын сауга этгенди. Былай тобешулини ызы къалы болурун

эмчануу улуу адамлык ышанары болганларын, ол не заманда да башкалагы болушук этерге ашыктыганай жашаганын, кел иилетпеге аз Малкъарын ой жангы бла танытканын, сийдоогенни билдиргендиле.

Ораторланы асламысы уа Гурту улуа, ол Шота Руставелини «Къалпын тери кийген баттырын» тау тилде болмагы ала аламат сөлвешдиргени ючюн, улуу ыласа да этгендиле. Поэт малкъар тилде горжю, къабарты антологияны жыйымдыкларын

балхам жакъганда эткендиле. Ызы чю классны сохталары Мисирланы Расул бла Чечеланы Тамирлан поэти «Жортады желчик» деген чыгарманын шакты, уста окугъардыла. Бечеланы Залим, Жаныколаны Джамила, Биттирланы Адина, Ламия Идрис, Ленара Макоева да торло-торло тилдеде юбиларны назмуулары айтылдыла.

Жырчы Топлоланы Алим, Ныйкодан Бечеланы Хабазны башчылыгында «Эрирей» ансамбль да келерини ариу жырлары бла сабийлени, улупланы да жореклерине

анчи-анчи китапла этип чыгарыла да чертгендиле ала. Бу тобешуеде назмула, жырла, тенеуле, эсгериле, бири бирин алышандыра,

сыйгенин да билдиргенди. **ЖЮНОСЛАНЫ Абу-Муслими** Суратла МАМАИЛАНЫ Алияндиле.

жанык жыр бла жыйылгандыла къуурагандыла. Ызы чю классны сохталары Мисирланы Расул бла Чечеланы Тамирлан поэти «Жортады желчик» деген чыгарманын шакты, уста окугъардыла. Бечеланы Залим, Жаныколаны Джамила, Биттирланы Адина, Ламия Идрис, Ленара Макоева да торло-торло тилдеде юбиларны назмуулары айтылдыла.

Жырчы Топлоланы Алим, Ныйкодан Бечеланы Хабазны башчылыгында «Эрирей» ансамбль да келерини ариу жырлары бла сабийлени, улупланы да жореклерине

анчи-анчи китапла этип чыгарыла да чертгендиле ала. Бу тобешуеде назмула, жырла, тенеуле, эсгериле, бири бирин алышандыра,

сыйгенин да билдиргенди. **ЖЮНОСЛАНЫ Абу-Муслими** Суратла МАМАИЛАНЫ Алияндиле.

жанык жыр бла жыйылгандыла къуурагандыла. Ызы чю классны сохталары Мисирланы Расул бла Чечеланы Тамирлан поэти «Жортады желчик» деген чыгарманын шакты, уста окугъардыла. Бечеланы Залим, Жаныколаны Джамила, Биттирланы Адина, Ламия Идрис, Ленара Макоева да торло-торло тилдеде юбиларны назмуулары айтылдыла.

Жырчы Топлоланы Алим, Ныйкодан Бечеланы Хабазны башчылыгында «Эрирей» ансамбль да келерини ариу жырлары бла сабийлени, улупланы да жореклерине

анчи-анчи китапла этип чыгарыла да чертгендиле ала. Бу тобешуеде назмула, жырла, тенеуле, эсгериле, бири бирин алышандыра,

сыйгенин да билдиргенди. **ЖЮНОСЛАНЫ Абу-Муслими** Суратла МАМАИЛАНЫ Алияндиле.

жанык жыр бла жыйылгандыла къуурагандыла. Ызы чю классны сохталары Мисирланы Расул бла Чечеланы Тамирлан поэти «Жортады желчик» деген чыгарманын шакты, уста окугъардыла. Бечеланы Залим, Жаныколаны Джамила, Биттирланы Адина, Ламия Идрис, Ленара Макоева да торло-торло тилдеде юбиларны назмуулары айтылдыла.

Жырчы Топлоланы Алим, Ныйкодан Бечеланы Хабазны башчылыгында «Эрирей» ансамбль да келерини ариу жырлары бла сабийлени, улупланы да жореклерине

анчи-анчи китапла этип чыгарыла да чертгендиле ала. Бу тобешуеде назмула, жырла, тенеуле, эсгериле, бири бирин алышандыра,

сыйгенин да билдиргенди. **ЖЮНОСЛАНЫ Абу-Муслими** Суратла МАМАИЛАНЫ Алияндиле.

Библиотека иш

Кеп къыралла бла танышдырады

КМР-ни Миллет библиотекасы жарыксындары ара болмай келеди. Анда окуучулары жумушлары къаргандан сора да, презентацияла, тобешуле бардыры, торло-торло кермочле да къурайдыла. Бусагата аны экинчи этажыны фоеисиде «Открой для себя страну» деген ат бла улуу кермочно кёрюрге болушук. Ол Къазахстанга бла Узбекстанга эм башке къыраллагы аталады.

Совет жыллада бу эки къырал да СССР-ни онбеш союзу республикаларыны сынына киргендиле. Деменгиле къырал чачылгандыла келерини жоллары бла барыдыла. Андан бери Къазахстан, алгынны ара шахарын - Алма-Атаны Ас-

барган экономикада да табылганды жер. Библиотекачыла кермочле улуу, тохтамай кичи ала барган Къазахстан Республиканы жашаун кергизталгандыла. Кермочно экинчи кесегине «Узбекистан Республика» деген атагандыла. Ол да, би-

барган экономикада да табылганды жер. Библиотекачыла кермочле улуу, тохтамай кичи ала барган Къазахстан Республиканы жашаун кергизталгандыла. Кермочно экинчи кесегине «Узбекистан Республика» деген атагандыла. Ол да, би-

барган экономикада да табылганды жер. Библиотекачыла кермочле улуу, тохтамай кичи ала барган Къазахстан Республиканы жашаун кергизталгандыла. Кермочно экинчи кесегине «Узбекистан Республика» деген атагандыла. Ол да, би-

барган экономикада да табылганды жер. Библиотекачыла кермочле улуу, тохтамай кичи ала барган Къазахстан Республиканы жашаун кергизталгандыла. Кермочно экинчи кесегине «Узбекистан Республика» деген атагандыла. Ол да, би-

барган экономикада да табылганды жер. Библиотекачыла кермочле улуу, тохтамай кичи ала барган Къазахстан Республиканы жашаун кергизталгандыла. Кермочно экинчи кесегине «Узбекистан Республика» деген атагандыла. Ол да, би-

барган экономикада да табылганды жер. Библиотекачыла кермочле улуу, тохтамай кичи ала барган Къазахстан Республиканы жашаун кергизталгандыла. Кермочно экинчи кесегине «Узбекистан Республика» деген атагандыла. Ол да, би-

барган экономикада да табылганды жер. Библиотекачыла кермочле улуу, тохтамай кичи ала барган Къазахстан Республиканы жашаун кергизталгандыла. Кермочно экинчи кесегине «Узбекистан Республика» деген атагандыла. Ол да, би-

барган экономикада да табылганды жер. Библиотекачыла кермочле улуу, тохтамай кичи ала барган Къазахстан Республиканы жашаун кергизталгандыла. Кермочно экинчи кесегине «Узбекистан Республика» деген атагандыла. Ол да, би-

барган экономикада да табылганды жер. Библиотекачыла кермочле улуу, тохтамай кичи ала барган Къазахстан Республиканы жашаун кергизталгандыла. Кермочно экинчи кесегине «Узбекистан Республика» деген атагандыла. Ол да, би-

барган экономикада да табылганды жер. Библиотекачыла кермочле улуу, тохтамай кичи ала барган Къазахстан Республиканы жашаун кергизталгандыла. Кермочно экинчи кесегине «Узбекистан Республика» деген атагандыла. Ол да, би-

барган экономикада да табылганды жер. Библиотекачыла кермочле улуу, тохтамай кичи ала барган Къазахстан Республиканы жашаун кергизталгандыла. Кермочно экинчи кесегине «Узбекистан Республика» деген атагандыла. Ол да, би-

барган экономикада да табылганды жер. Библиотекачыла кермочле улуу, тохтамай кичи ала барган Къазахстан Республиканы жашаун кергизталгандыла. Кермочно экинчи кесегине «Узбекистан Республика» деген атагандыла. Ол да, би-

контланы юслеринден китапла да оселдеде кермочледе «Плани» жыр къаула ансамбльни уа ким билмейди. Аны «Три колодца» деген пластинкасы да къуат береди Узбекстанга аталгын бөлмюге.

Библиотеканы справка - библиография бөлмю уа бу жолго кермочно жангы жерлени ачканга жоралганды, анга «Россели жолуучула» деген атап. Аны жарашдырган бөлмюде ишлеген Махийланы Азия: «Кермочно окуучуну патриот сезимни ёсдорю ючюн къуураганын», - дейди.

Кермоч а тшы къыраллы жолуучуладан халар айтып башладыла. Алдан сора россиялини кербиз. Былайда В.Арсеньевни «Деру Узала» деген китабын да эслейбиз. Ол окуучуну эинде, баам, экинча кермочлени бла къалганды. «Деру Узала» атлы фильму окуучуну эинде болур.

«100 великих географических путешествий», «Энциклопедия удивительных мест мира», «Самые знаменитые путешественники России» деген китапла алада айтылган ишлеге, жигер, жигит ала улуу улуу сейир гыйдыла. Школда къаёсы окуучу да биледи С.Джнев-

ну, Е.Хабаровун, В.Берингун, Н.Конюховун эм башкаланы атларын. Сабийле деп жыйлыган, география энциклопедиялада да аланы юслеринден топто айтылды.

Энци айрып, китапвед Июкифни Белгилерге сюеме. Ол Къазахстан тинтиуды, аны бла россиялини танышдырыуда бек улуу иш этгенди, - дегенди дагында Азия.

Аламы да, Миллет библиотекда ачылган кермочле кеп къыраладан халар билдирдиле.

ТАШЛЫЛАНЫ Асият.

ринисича, республиканы тарыхында башлап, бюгоню юночю юсюндан да айтыды. Ала Узбекстан бурунгу шухарлары бла эртеден белгилди битеудуна тарыхы. Кермочно куурагана да Бухарага, Самаркандка энци се бурьгандыла. «Ферганская долина» деген китап да ол сейирлик жерни юсюндан халарлайды.

Бу республика дагында айтхылык постери, алмилери бла ёхтемлей келеди. Навою, Хамза Хаким-заде Ниязи бюгонда жашадыла халкыларында, эспирден кезе. Жылдан-жылга кич ала

Аллах аны муратына жетерге бюрган болмаз эди. Ол шахарга кир барган кезиуде окуму елгенди. То окъ тийди, аны санларын чач-токт этгенди. Телгери, санларын къалгылы тырадыла: «Залим, манга ёлорге эртейди, биз юйге къалдыра керекбиз. Алыкма мени жангы сабийим барды, ала чок болурга керекдиле...».

Аллах аны муратына жетерге бюрган болмаз эди. Ол шахарга кир барган кезиуде окуму елгенди. То окъ тийди, аны санларын чач-токт этгенди. Телгери, санларын къалгылы тырадыла: «Залим, манга ёлорге эртейди, биз юйге къалдыра керекбиз. Алыкма мени жангы сабийим барды, ала чок болурга керекдиле...».

Аллах аны муратына жетерге бюрган болмаз эди. Ол шахарга кир барган кезиуде окуму елгенди. То окъ тийди, аны санларын чач-токт этгенди. Телгери, санларын къалгылы тырадыла: «Залим, манга ёлорге эртейди, биз юйге къалдыра керекбиз. Алыкма мени жангы сабийим барды, ала чок болурга керекдиле...».

Аллах аны муратына жетерге бюрган болмаз эди. Ол шахарга кир барган кезиуде окуму елгенди. То окъ тийди, аны санларын чач-токт этгенди. Телгери, санларын къалгылы тырадыла: «Залим, манга ёлорге эртейди, биз юйге къалдыра керекбиз. Алыкма мени жангы сабийим барды, ала чок болурга керекдиле...».

Аллах аны муратына жетерге бюрган болмаз эди. Ол шахарга кир барган кезиуде окуму елгенди. То окъ тийди, аны санларын чач-токт этгенди. Телгери, санларын къалгылы тырадыла: «Залим, манга ёлорге эртейди, биз юйге къалдыра керекбиз. Алыкма мени жангы сабийим барды, ала чок болурга керекдиле...».

Сурата (ал тизгинде сондан онгига): Бейпаланы Мутагил,Гуртуланы Салих, Наршуаланы Мадина, Борчаланы Азрет.

Гуртуланы Салихни кеп чыгармаларын керсик китаптагы киргенлерин, сабийлени аз ана тиллерине сыйдомло кездэн къарыга юйретгенерин чертгенди.Останы усталыкларын ёсдорюен институту келерини Борчаланы Исмайлыны жашы Азрет. Бу школун миллет тенеуле тосеген «Гун-сэ» къаууму, бери келгенде не кесим аяк боекен усталыгы бла шактырай этгенди, жырчы къызла (9-чу классны окуучулары) Карина Шомохава, Аида Тутова, Алина Къушхабиева Гурту улуу сёлерине жазылган

Ата журтуларыбыз - Тюркье

Мен, Тюркюню Ялова шахарында халкыла артыла фольклор фестивалда болганыма, анда жаштаын жерлешерки бла тобешуе тобешуе турганын. Ол форумуну ишине ала да къатышдыла. Мехмет Арбатыла бла тобешуиону а бюгонда эсимде къалганды. Ол Иркиндик калдыра торк тили бла литератураны устанды. Ушак эткенди уа Юмюкден Яловага мени бла тобешуер ючюн келгенин айтды. Аны мураты барды - ата-бабаларыны жеринде келгиле, дагында кандидат диссертациясына да Къулий улу Къайсынын чыгармачылыгындан материал жыйышдырыды.

Былда бир затны белгилерге тийишлиди: Тюркье жашаган жерлешеркибизни кермочно сюеделе Кавказга келгиле, алай къырларыбызны араларында керекли документтени жыйышдырыды. Ала ушак ала улу чырмау этгенде. Бек сейри уа - Тюркье Мехмет Арбаты биринчи болуп таукулленгенди Къулийланы Къайсынын

Мехмет сен бек къыйын тынчысыз жериуулагысы. Мен а ата-бабаларыны тарыхына, культураны сеири болган адам бла танышканын къууанама. Кесинги юсюндан бир керек айткан эди окуучуларыбызга.

Эскишер шахарда турганыма, анда лицейни тауу-супу. Измирге кеткенме. Анда торк филологияны факультетин тауусканма. Ызы бла аспирантураны да. Университетде окугъан заманында диплом ишени белгиле къарачайлы постменеланы Исмайлыны чыгарманын къаёсыны юсюндан къазганды. Экзаменин кезиуде уа андан сора да, къарачай-малкъар халкыны адет-тёрлерини, бир къауум тукумларын, миллетни жашуу турмушун юсюндан да айтканыма. Комиссияда олтургана уа сейир этип тынгылай эдиле манга.

Атам къарын татарларды. Аны кырат апысы гитеникпей кеткенди бери Къырымдан, анга да Тюрк тууганды. Анам а Бельпарн атлы къарачай элде тууганды, кеси да ол Эскишерден узак сыйлады. Мени алты эгечим бла бир къарындашым бардыла. Юйорюбоз-деш мени алтынчыма, менден сора эгиле туугандыла. Имуноу жолун а жаландымы сыйлапты. Мени алты дашым Бурса ишлейди, биз не бла юрөшөди. Тамата

эгечерим а эрге чыкканында, хар бирини кесини юйорю.

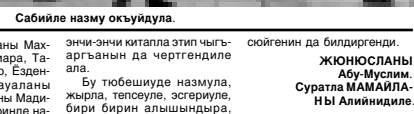
Къулийланы Къайсынын чыгармачылыгы тинтирчылдыра. Университетте диплом ишени къурулагандан сора къарачайлыланы бла малкъарлыланы келерини сыра да, бюгоню къарачай-малкъар литература тинтирге эди умутум. Темам бир белгиле адам бла байламы болса сое эди. Аныма тууган къарындашым селгиле болганды Къарачайда, Малкъарда да. Анда бек айтхылык поэте Къайсын саналганын да ол айтханды манга. Ма андан башланганды мени умутум. Бек алга поэти чыгармачылыгы билгире керек эди, алай нуден башлагыла билмей нуден. Не китапларын кергенин жокъ, не окугъардымын, ким бла келерини да билмей ауара болуп турдым. Жаланды закий малкъарлы посты назмулары дуняны 120 тилге керююргелгенди а биле эдим.

Кеси кезюмлерим бла керюрге сюеме Кавказны

манга кел айтханды Къайсынын жашауну, поэзиясын да юслеринден. Ким биледи, ол да таукеллендирген болур эди мени алай атламга. Андан сора да, Тюркюню алауду дунясы Къулий улу чыгармалары бла артык иши шагерлей туюлдыло. Ол кемилчилик кетериге керекли, аны ючюн а биреру шекпел башлагыра борчлуду.

Къулийланы Къайсынын юсюндан Россиеде бек кеп жазылганды - статьяла, китапла да чыккандыла. Ала ушак ушак кечкорюл, Тюркюню окуучуусу ала бла шагерилендиргиле болур сен муратын?

Хау. Диссертациянда, Къайсынын чыгармачылыгындан сора да, бюгоню къарачай-малкъар литератураны юсюндан да жазырганыма. Дагында, сиз кесимге айтхучулай, революциондан сора литературага да эс билерорди муратым. Къарачай-малкъар миллет Орта Азиядан Кавказга къылай къайтханыны юсюндан да материалла излериме. Диссертида жашуу болушасам, аны энци брошюра эди, басмада алай чыгар-



Сабийле назму окуйдула.



эни-эни китапла этип чыгарыла да чертгендиле ала.

рула аспандыа юйе турдыла, сабийле ёсдордиле, къырал жумушда ишлемейдиле. Биз юйорюбозде барыбыз да эркин сөлвешбиз къарачай-малкъар тилде. Аны кыс, эдиги жууктырларыбизга кеп барырга тоуюнчо эди, анда да къарачай-малкъарча сөлвешгенбиз.

Сени ана къарындашын Кавказга торк-торк келуучю эди дейсе, сора ол бизни жырчыларыбызны диссертида да элте болур эди бир чынык бек жаратаса?

Езулганда, ала ёсдортеге тынгыларга бек сюеме, бурунгу малкъар халкы жырлары у Отраданы Омарны айтуунда. Бюгонюкчле уа билгеуе къарачай-малкъар жырлары «Элбурсиден» алабиз, сора бизни жерлешбиз Аппаланы Адилханы сайтында.

Кавказда жашаган жерлешериге айтыргыбыз бармыды?

Сайлаган жолунга сокурканыма. Бир затны этерге муратын бек эсе, сора сени киши да чырмайлык туюлды. Ала таукел барырга керекди. Кавказны болмаганча ариу тайгыбатыны, адамларыны, «Балкыри» ансамблини туселуерини, жырларыны осюндан да кеп аштанганыма. Болсада, Кавказга барып, хар нени да кесим керемим бла керюрге сюеме... Биз эртерге ала элте-тёрге

Актерин

Къыйын эм къоркчуулу сынауну дерслери

Гергаланы Залим Бийичи августда Юг Осетияны къыйын кондлерини къыйын кондлерини орус аскерле бла бирге Шхинвалга киргенден эм аны халкыны грузиниледен къурулагандан барыды, Ол кондледе Залимин агынына окъ тийгенди, майсыны тепгенди. Кеп болмай ол госпиталдан чыкканды.

Севор Осетияны тау аууларыннан биринде аскер юйрениуле бола эдиле, деп халар айтханды Залим манга. - Ала бошайлы, бир арха кыйытырга хазырлана турганын, 7-чи августда, кече сагьат бирде бизни тревога бола тургузгандыла, ючюн жарымы бола уа Цхинвалга тибергенбиз. Эрттенликте сагьат тэрде уа Юг Осетияны ара шахарына киргенбиз. Бизни полк анда мамырлыкны саклаганын санады эди. Борчубуз, адамлары ёлмөдөн саклау эди.

Биз шахарга кире барганын грузини аскерле тегеренде юсюбозге ол жауун жауурдыла. Ол кезиуде мен кеп аскерчи тегинден айрылдым, жарыла уа ёлгенден да кеп эдиле. Мен, танкны юсюнде эдим да, топ окъ тийди, аны жели мени бир жагына сызды. Жерге тоше барганыма эсим тас эдим. Кеп турмай эсим жыйдым. Ар-

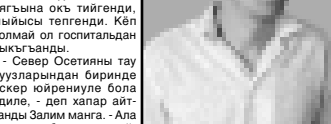
ген жашланы эсиме тюркюню, аладан биринини былай сёлзери къулагыма эшитилгенлей турадыла: «Залим, манга ёлорге эртейди, биз юйге къалдыра керекбиз. Алыкма мени жангы сабийим барды, ала чок болурга керекдиле...».

Аллах аны муратына жетерге бюрган болмаз эди. Ол шахарга кир барган кезиуде окуму елгенди. То окъ тийди, аны санларын чач-токт этгенди. Телгери, санларын къалгылы тырадыла: «Залим, манга ёлорге эртейди, биз юйге къалдыра керекбиз. Алыкма мени жангы сабийим барды, ала чок болурга керекдиле...».

Аллах аны муратына жетерге бюрган болмаз эди. Ол шахарга кир барган кезиуде окуму елгенди. То окъ тийди, аны санларын чач-токт этгенди. Телгери, санларын къалгылы тырадыла: «Залим, манга ёлорге эртейди, биз юйге къалдыра керекбиз. Алыкма мени жангы сабийим барды, ала чок болурга керекдиле...».

Аллах аны муратына жетерге бюрган болмаз эди. Ол шахарга кир барган кезиуде окуму елгенди. То окъ тийди, аны санларын чач-токт этгенди. Телгери, санларын къалгылы тырадыла: «Залим, манга ёлорге эртейди, биз юйге къалдыра керекбиз. Алыкма мени жангы сабийим барды, ала чок болурга керекдиле...».

Аллах аны муратына жетерге бюрган болмаз эди. Ол шахарга кир барган кезиуде окуму елгенди. То окъ тийди, аны санларын чач-токт этгенди. Телгери, санларын къалгылы тырадыла: «Залим, манга ёлорге эртейди, биз юйге къалдыра керекбиз. Алыкма мени жангы сабийим барды, ала чок болурга керекдиле...».



Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

Мен аскерде күүлукъ эт-

ЭЛЕКУЛЛАНЫ Хасан жазганды.

